

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

247479

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเกิดทารกแรกเกิดน้ำหนักน้อยในประเทศไทย

นางนงลักษณ์ ทองโต

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาประชากรศาสตร์
วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2553
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๖ ๐๐๒๕๒๕๓๐

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ

247479

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเกิดทารกแรกเกิดน้ำหนักน้อยในประเทศไทย

นางนงลักษณ์ ทองโต

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาประชากรศาสตร์

วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2553

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5 2 8 6 8 5 7 3 5 1

FACTORS INFLUENCING LOW BIRTHWEIGHT NEWBORNS IN THAILAND

Mrs. Nongluk Thongto

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Demography

College of Population Studies

Chulalongkorn University

Academic year 2010

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเกิดทารกแรกเกิดน้ำหนักน้อยใน
ประเทศไทย

โดย

นางนงลักษณ์ ทองโต

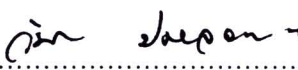
สาขาวิชา

ประชากรศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

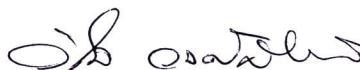
รองศาสตราจารย์ ดร. วิไล วงศ์สืบชาติ

วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

..... คณบดีวิทยาลัยประชากรศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. วิพรรณ ประจวบเหมาะ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พัฒนาวดี ชูโต)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร. วิไล วงศ์สืบชาติ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อัจฉรา เอ็นท์)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(นายแพทย์ สมชาย โอวัฒนาพานิช)

นงลักษณ์ ทองโต : ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเกิดทารกแรกเกิดน้ำหนักน้อยในประเทศไทย
(FACTORS INFLUENCING LOW BIRTHWEIGHT NEWBORNS IN THAILAND)
อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : รศ.ดร.วิไล วงศ์สืบชาติ, 94 หน้า.

247479

ทารกแรกเกิดน้ำหนักน้อย เป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพประชากร เพราะน้ำหนักแรกเกิดเป็นตัวทำนายที่มีประสิทธิภาพของการเจริญเติบโตและการมีชีวิตรอดของทารก การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอุบัติการณ์ของทารกแรกเกิดน้ำหนักน้อย และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเกิดทารกแรกเกิดน้ำหนักน้อยในประเทศไทย โดยใช้ข้อมูลจาก “โครงการสำรวจอนามัยการเจริญพันธุ์ พ.ศ. 2552” ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ตัวอย่างในการศึกษาคือสตรีอายุ 15 ถึง 59 ปีที่มีบุตรคนสุดท้ายที่ยังมีชีวิตอยู่อายุต่ำกว่า 1 ปีและมีข้อมูลน้ำหนักเมื่อแรกเกิดจำนวน 1,029 คน โดยสตรีเหล่านี้เป็นผู้ตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง

ผลการศึกษาพบว่าในช่วงเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2551 ถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2552 นั้น ประเทศไทยมีอุบัติการณ์ของทารกแรกเกิดน้ำหนักน้อยเท่ากับร้อยละ 6.99 ผลการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกทวิภาคแบบพหุที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 พบว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 14 ตัวภายใต้ปัจจัยด้านมารดา และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมสามารถอธิบายความแปรปรวนของการเกิดทารกแรกเกิดน้ำหนักน้อยได้ร้อยละ 10.76 ($R^2 = 0.1076$) นอกจากนี้ผลการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกทวิภาคแบบพหุขั้นตอน พบว่า อายุมารดาเป็นตัวแปรที่สามารถอธิบายความแปรปรวนของการเกิดทารกแรกเกิดน้ำหนักน้อยได้ดีที่สุดคือร้อยละ 2.83 รองลงมาคืออายุครรภ์เมื่อฝากครรภ์ครั้งแรก ภาควิชาที่อยู่อาศัย และการได้รับควันบุหรี่จากสมาชิกในครอบครัว ซึ่งสามารถอธิบายความแปรปรวนของการเกิดทารกแรกเกิดน้ำหนักน้อยเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.01, 2.30 และ 1.00 ตามลำดับ โดยพบว่ามารดาที่มีอายุ 15 – 19 ปี และมารดาที่มีอายุ 35 – 59 ปี มีโอกาสเสี่ยงที่จะให้กำเนิดทารกที่มีน้ำหนักเมื่อแรกเกิดน้อยสูงเป็น 2.6012 และ 1.3876 เท่าของมารดาที่มีอายุ 20 – 34 ปีตามลำดับ และมารดาที่ฝากครรภ์ครั้งแรกเมื่ออายุครรภ์ 12 สัปดาห์ขึ้นไปมีโอกาเสี่ยงสูงเป็น 1.7319 เท่าของมารดาที่ฝากครรภ์ครั้งแรกเมื่ออายุครรภ์ก่อน 12 สัปดาห์ ในขณะที่มารดาที่อาศัยอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีโอกาสเสี่ยงเท่ากับ 0.3955 เท่าของมารดาที่อาศัยอยู่ในภาคกลางและกรุงเทพมหานคร และมารดาที่ได้รับควันบุหรี่จากสมาชิกในครอบครัวมีโอกาสเสี่ยงสูงเป็น 1.9752 เท่าของมารดาที่ไม่ได้รับควันบุหรี่จากสมาชิกในครอบครัว

สาขาวิชา ประชากรศาสตร์

ลายมือชื่อนิสิต

ปีการศึกษา 2553

ลายมือชื่อ อ. ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

5286857351 : MAJOR DEMOGRAPHY

KEYWORDS : LOW BIRTHWEIGHT / NEWBORNS

NONGLUK THONGTO : FACTORS INFLUENCING LOW BIRTHWEIGHT
NEWBORNS IN THAILAND. THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF. WILAI
WONGSERBCHART, Ph.D., 94 pp.

247479

Low birthweight is a public health problem and a core hindrance of population quality development because birthweight is a powerful predictor of infant growth and survival. The purposes of this study are to assess to study the incidence of low birthweight newborns in Thailand and to determine factors influencing low birthweight newborns in the country, using data from "Reproductive Health Survey project 2009" conducted by National Statistical Office of Thailand. The sample comprises of 1,029 women, aged 15 to 59 years whose last child was under one year of age at the time of the interview and had birthweight data, who administered the questionnaire by themselves.

The results show that during May 2008 and May 2009, the incidence of low birthweight newborns in Thailand was 6.99 percent. Multiple binary logistic regression analysis at 0.05 statistical significant level shows that all 14 independent variables under maternal factors and environmental factors explain the variance of low birthweight newborns by 10.76 percent ($R^2 = 0.1076$). In addition, stepwise multiple binary logistic regression analysis shows that the best variable, maternal age, explains the variance of low birthweight newborns by 2.83 percent, follows by gestational age at first antenatal care, region and receiving second-hand smoke from family members increases explanation of the variance of low birthweight by 2.01 , 2.30 and 1.00 percent, respectively. The analysis shows that mothers aged 15 to 19 years and those aged 35 to 59 years, respectively, having a risk of bearing low birthweight newborns at 2.6012 and 1.3876 times of the mothers aged 20 to 34 years. Mothers having their first antenatal care over 12 weeks have a risk at 1.7319 times of those having their first antenatal care before 12 weeks, mothers living in Northeast region having a risk at 0.3955 times of those living in Central region and in Bangkok, and mothers receiving second-hand smoke from family members have a risk at 1.9752 times of those who did not receive second-hand smoke from family members.

Field of Study : Demography

Student's Signature *Nongluk Thongto*

Academic Year : 2010

Advisor's Signature *W. Wang*

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เสร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความรู้และความกรุณาของรองศาสตราจารย์ ดร. วิไล วงศ์สืบชาติ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้สละเวลาอันมีค่าอย่างยิ่งในการให้แนวคิด ให้คำปรึกษา ชี้แนะด้านการวิเคราะห์ การนำเสนอข้อมูล ความรู้ที่เป็นพื้นฐานของการทำ วิทยานิพนธ์และการเขียนงานวิชาการ รวมทั้งการตรวจแก้ไข ให้คำแนะนำช่วยเหลือในการ ปรับแก้จนวิทยานิพนธ์นี้เสร็จสมบูรณ์ได้ ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พัฒนาวดี ชูโต ประธานกรรมการ สอบวิทยานิพนธ์ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำที่มีประโยชน์เกี่ยวกับการเขียนงาน วิชาการรวมทั้งการใช้ภาษาไทย และมีส่วนทำให้วิทยานิพนธ์นี้มีคุณค่ามากยิ่งขึ้น ผู้ศึกษารู้สึกซาบซึ้งในความช่วยเหลือและขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงจากใจจริง ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์อัฉรา เอ็นซ์ และนายแพทย์สมชาย โอวัฒนาพานิช กรรมการสอบ วิทยานิพนธ์ที่กรุณาให้ข้อชี้แนะอันเป็นประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ ขอขอบพระคุณ สำนักงานสถิติแห่งชาติ ที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลโครงการสำรวจอนามัยการเจริญพันธุ์ พ.ศ. 2552 ในการทำวิทยานิพนธ์นี้ ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์จากวิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอนและให้ความรู้แก่ผู้วิจัยจนสำเร็จการศึกษา และขอขอบคุณเจ้าหน้าที่วิทยาลัยประชากรศาสตร์ทุกท่าน รวมทั้งขอขอบคุณคุณพลกร ดวงเทศ ที่ให้ความช่วยเหลือตลอดระยะเวลาที่ศึกษา

ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา พี่สาว และสมาชิกทุกคนในครอบครัวที่เป็น กำลังใจที่ดีตลอดมา

และในท้ายที่สุดสิ่งสำคัญที่มีอาลัยมิดคือขอขอบพระคุณสำนักงานสาธารณสุข จังหวัดลพบุรีที่ให้โอกาสลาศึกษาต่อจนกระทั่งพบความสำเร็จในวันนี้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ณ
บทที่	
1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	4
1.3 แนวคิดเชิงทฤษฎี.....	4
1.4 กรอบแนวคิดของการศึกษา.....	14
1.5 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	17
1.6 สมมุติฐานของการศึกษา.....	31
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	33
2 ระเบียบวิธีวิจัย	
2.1 แหล่งที่มาของข้อมูล.....	34
2.2 ประชากรและการเลือกตัวอย่าง.....	34
2.3 ขอบเขตของการศึกษา.....	37
2.4 ข้อจำกัดของการศึกษา.....	38
2.5 นิยามคำศัพท์.....	38
2.6 นิยามตัวแปร.....	39
2.7 การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล.....	42

3	ผลการศึกษา	
3.1	ลักษณะทั่วไปของตัวอย่าง.....	44
3.2	อุบัติการณ์ของทารกแรกเกิดน้ำหนักน้อยในประเทศไทย.....	50
3.3	ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเกิดทารกแรกเกิดน้ำหนักน้อย.....	52
	ก. ผลการวิเคราะห์ด้วยตารางไขว้.....	52
	ข. ผลการวิเคราะห์ด้วยการถดถอยโลจิสติกทวิภาคแบบพหุ และแบบพหุขั้นตอน.....	63
4	สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	
4.1	สรุปผลการศึกษา.....	74
4.2	ข้อเสนอแนะ.....	79
	รายการอ้างอิง.....	83
	ภาคผนวก.....	89
	ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	94

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	การกระจายความถี่ของจำนวนชุมนุมอาคาร/หมู่บ้าน จำแนกตามภาค และเขตการปกครอง.....	35
2	การกระจายความถี่ของจำนวนครัวเรือนส่วนบุคคลตัวอย่าง จำแนกตามภาค เขตการปกครอง และกลุ่มครัวเรือน.....	36
3	การกระจายความถี่ของจำนวนตัวอย่างของการศึกษา จำแนกตามภาค และเขตการปกครอง.....	37
4	การกระจายอัตราร้อยละของลักษณะทั่วไปของตัวอย่าง.....	48
5	การกระจายอัตราร้อยละของน้ำหนัктารกแรกเกิดในประเทศไทย.....	52
6	การกระจายอัตราร้อยละของมารดาจำแนกตามน้ำหนัктารกแรกเกิดและ ปัจจัยด้านมารดา และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม.....	60
7	ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระต่างๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์.....	69
8	ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเกิดทารกแรกเกิดน้ำหนักน้อย ในประเทศไทย.....	71
9	สรุปความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านมารดา และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม กับการเกิดทารกแรกเกิดน้ำหนักน้อยในประเทศไทย.....	78